

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: EXAMEN-VRAAGSTUKKEN: ABR. MEY EN Drs. J. PAARDEKOOPEL — LITERATUUR: M. M. DEEN Jr. EN A. ROBLES
BESLECHTE GESCHILLEN: Mr. A. E. J. NYSINGH — UIT DE FINANCIEELE HUISHOUDING DER OVERHEID: J. H. TEXTOR — UIT HET BUITEN-
LAND: J. E. ERDMAN, C. A. HUYSMAN EN C. J. MEIJER — EFFICIËNTIE: C. A. BLAZER EN L. POLAK — REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-
LITERATUUR: Mej. Dr. R. PHILIPS, Drs. G. L. GROENEVELD, J. P. DE HAAN EN J. C. SPANGENBERG

MEDEWERKERS: PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. P. CROIN, Mr. P. J. DAM, E. VAN DIEN, W. H. ELLES, G. W. FRESE, PROF. Dr. Ir.
J. GOUDRIAAN Jr., Dr. W. J. HARTMANN, S. KONIJN, R. KUIJPER, JAMES POLAK, PROF. Dr. N. J. POLAK, J. E. SPINOSA CATTELA, Dr.
A. STERNHEIM, PROF. Dr. J. G. CH. VOLMER

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR 15 - AMSTERDAM, TEL. 26600

UITGEVER: J. MUUSSES - PURMEREND
TELEFOON 77 - GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDRAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADRIJK IS GEORLOOFT. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS. ———

VERSCHIJNT MAANDELIJKS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—, FRANCO PER POST F 10.24, BUITEN-
LAND F 10.60. MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG ———

INHOUD

Prof. J. G. Ch. Volmer doctor honoris causa	Blz.	17
Van de Redactietafel	”	17
Het wetsontwerp betreffende de openbaarmaking van balans en winst- en verliesrekening van Naamlooze Vennootschappen	”	17
door Mr. E. A. Hofman		
Uit de financieele huishouding der Overheid	”	20
Red. J. H. Textor Centralisatie van kasbeheer en administratie		
Inrichting administratie voor-koopcontracten	”	22
door J. C. Spangenberg		
Lastige gevallen-rubriek	”	25
Literatuur	”	25
Red. M. M. Deen Jr. en A. Robles De „Cases” van „Profits” (Cases I t/m VII) door Mr. Dr. A. Spanjer		
Examen rekening-wetenschap aan de Nederlandsche Handels Hoogeschool te Rotterdam; Najaar 1928	”	26
Repertorium van Tijdschrift-Literatuur op het gebied van Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde	”	28
Nieuwe boeken	”	30
Het Accountantswezen in Nederlandsch-Indië	”	32
Verslag eener lezing van W. de Vries Gzn.		
Ontvangen boekwerken	”	32

Prof. J. G. CH. VOLMER DOCTOR HONORIS CAUSA

Wij vernemen, dat de Universiteit te Frankfurt a. M., Prof. J. G. Ch. Volmer honoris causa den Doctorstitel heeft toegekend.

Wij verheugen ons over deze onderscheiding en wenschen Prof. Volmer met dit eerbetoon geluk. Terecht werd hij onlangs in een onzer dagbladen pionier op het gebied der bedrijfshuishoudkunde in ons land genoemd. Aan de energie, waarmede hij reeds vóór vele jaren de studie van dit vak van wetenschap heeft aangegrepen, brengen wij gaarne hulde. In ons blad mag er wel in het bijzonder op worden gewezen, dat hij tot de eersten heeft behoord, die hebben begrepen wat er moest gebeuren, zou het beroep van den accountant een wetenschappelijken grondslag

krijgen en, en dit is het voornaamste, dat hij ook gedaan heeft wat in zijn vermogen was, om dat noodige tot stand te brengen. Een en ander is reden te over om dit doctorschap als wel verdiend te beschouwen en men doet dit te meer als men zich in herinnering brengt, wat deze leidsman ook in geschifte tot ontwikkeling van de bedrijfs-economie heeft gedaan.

VAN DE REDACTIETAFEL

De lezers vinden in dit nummer weder een nieuwe rubriek, die wij „Lastige gevallen” hebben genoemd. Zij danken haar aan het initiatief van den heer T. Keuzenkamp. Zal het doel, dat hij stelt, worden bereikt, dan is daartoe de medewerking der lezers noodig. Wij verwachten, dat dezen niet zullen achterblijven in het inzenden bij den Secretaris van hun oplossingen der voorgelegde moeilijkheden. Wij rekenen er verder op, dat de lezers, die lastige gevallen in hun praktijk of bij hun studie ontmoeten, of wel dezulke, zonder de werkelijkheid geweld aan te doen, kunnen stellen, ons deze zullen inzenden. In één woord, wij doen een beroep op hen om er toe mede te werken, dat de poging, die de heer Keuzenkamp gedurende eenigen tijd wil doen zal slagen; tot nut en voordeel van het beroep: zoowel van de studeerenden als van de praktiseerenden.

HET WETSONTWERP BETREFFENDE DE OPENBAAR- MAKING VAN BALANS EN WINST- EN VERLIES- REKENING VAN NAAMLooZE VENNOOTSCHAPPEN

Dezer dagen is bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 42 (nieuw) en 42c (nieuw) van het Wetboek van Koophandel, betreffende de opmaking en de publicatie van balans en winst- en verliesrekening van naamlooze vennootschappen. Bij de laatste wijziging van de bepalingen omtrent de N.V., die met ingang van 1 April a.s. in werking treedt, waren deze artikelen vastgesteld als volgt:

Art. 42: „Jaarlijks binnen acht maanden na afloop van het „boekjaar der vennootschap, behoudens verlenging van dezen „termijn door de algemeene vergadering op grond van bijzondere

„omstandigheden, worden door het bestuur eene balans en eene „winst- en verliesrekening opgemaakt, welke aan de algemeene „vergadering van aandeelhouders ter vaststelling worden over- „gelegd. Balans en winst- en verliesrekening gaan vergezeld van „eene toelichting, welke vermeldt naar welken maatstaf de on- „roerende en roerende zaken der vennootschap zijn gewaardeerd.

„De balans, de winst- en verliesrekening en de toelichting „worden ondertekend door alle bestuurders en, zoo die er zijn, „door de commissarissen, die met het toezicht op het opmaken „van de balans en de winst- en verliesrekening zijn belast.”

Art. 42c: „Het bestuur is verplicht binnen acht dagen, na de „vaststelling van de balans en de winst- en verliesrekening, vol- „ledige afschriften dier stukken, en van de toelichting, ter in- „zage voor een ieder, neder te leggen ten kantore van het „handelsregister.”

Dat thans reeds vóór hunne inwerkingtreding een voorstel ge-
daan wordt om deze artikelen opnieuw te wijzigen, vindt zijn
verklaring in de ontstaansgeschiedenis van de geciteerde teksten.
Zooals men weet is tegen art. 42c, het voor alle naamlooze
vennootschappen zonder onderscheid geldend publicatievoor-
schrift, een felle oppositie gevoerd. Deze oppositie wenschte al-
thans voor de z.g. besloten naamlooze vennootschappen geen
publicatiedwang. Trouwens de Minister van Justitie *Donner*
zelf had aanvankelijk voorgesteld in een tweede lid van art. 42c
aan de Kroon de bevoegdheid te geven bij algemeenen maatregel
van bestuur te bepalen, dat het publicatiegebod ten aanzien van
daarbij nader te omschrijven naamlooze vennootschappen geheel
of gedeeltelijk buiten toepassing zou blijven. Evenwel ging voor
de voorstanders van publicatie eenerzijds, dit tweede lid te ver-
voor de tegenstanders anderzijds, ging het niet ver genoeg, ter-
wijl derden, afgezien van de kwestie zelve, wellicht het onder-
werp geheel in de wet geregeld en niet aan de Kroon over-
gelaten wilden zien. Aldus gebeurde het, dat in de Tweede Ka-
mer een amendement-*Heemskerk* tot schrapping van dit tweede
lid aangenomen werd door een door onderling tegengestelde
beweegredenen geleide meerderheid. Het gevolg was dat het
onvoorwaardelijk publicatiegebod van het eerste lid van art.
42c tenslotte aangenomen werd, zonder dat gebleken was, of de
Kamer nu inderdaad dit had bedoeld dan wel slechts regeling
der materie in de wet zelve. Toen vervolgens bij de behandeling
van het aldus tot een enkel lid ingekrompen art. 42c in de
Eerste Kamer het verzet tegen de publicatie opnieuw tot uiting
kwam en het geheele wetsontwerp zelfs dreigde te worden ver-
worpen, heeft de Minister toegezegd het vraagstuk der publi-
catie opnieuw te zullen bestudeeren en zich daarbij te laten
voorlichten door een veelzijdig samengestelde commissie, ten
cinde eventueel met een wijzigingsvoorstel te komen. In Juli
1928 werd deze commissie samengesteld als volgt: Mr. Dr. *L. E.*
Visser, raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden, te
's-Gravenhage, lid en voorzitter; Mr. *W. F. Fruin*, raadadviseur
bij de eerste afdeling van het Departement van Justitie, te
's-Gravenhage; Mr. *G. H. A. Grosheide*, advocaat en procureur.
tevens accountant, te Amsterdam; Prof. Mr. *E. J. J. van der*
Heyden, hoogleeraar aan de Roomsche-Katholieke Universiteit
te Nijmegen, te Nijmegen; Ir. *W. H. van Leeuwen*, ondervoor-
zitter van den Nijverheidsraad, te Delft; Prof. *Th. Limperg Jr.*
hoogleeraar aan de Universiteit van Amsterdam, te Amster-
dam; *Abram Muller*, oud-lid der Kamer van Koophandel
en Fabrieken voor Amsterdam, te Amsterdam; *J. G. van*
Neerven, accountant te Eindhoven; *A. H. van Walchren*, lid
van het bestuur der Vereeniging voor den Effectenhandel, te
Wassenaar, leden. Deze commissie heeft in November l.l. haar
verslag uitgebracht en den Minister geadviseerd een voorstel te
bevorderen tot wijziging der artikelen 42 en 42c. De Minister
heeft het advies der commissie behoudens op één enkel punt ge-

volgd, zoodat het bij de Tweede Kamer ingediend ontwerp nage-
noeg geheel gelijklopend is aan het door de commissie aan-
bevolene.

In hoofdzaak wordt thans voorgesteld art. 42c. te doen luiden
als volgt:

„Het bestuur is verplicht binnen acht dagen, na de vaststel-
„ling van de balans en de winst- en verliesrekening, volledige
„afschriften dier stukken en van de toelichting, ter inzage voor
„een ieder, neder te leggen ten kantore van het handelsregister.
„indien:

„a. de akte van oprichting der naamlooze vennootschap uit-
„gifte van aandelen aan toonder tot een gezamenlijk hooger
„bedrag dan vijftig duizend gulden toelaat, dan wel van de
„naamlooze vennootschap hetzij aan aandelen aan toonder en
„certificaten alleen een gezamenlijk hooger bedrag dan vijftig
„duizend gulden in omloop is;

„b. de naamlooze vennootschap schuldbrieven aan toonder
„uitstaande heeft, dan wel certificaten aan toonder van door
„haar uitgegeven schuldbrieven op naam in omloop zijn;

„c. aandeelbewijzen of schuldbrieven der naamlooze vennoot-
„schap, of certificaten daarvan, opgenomen zijn in de prijscou-
„rant van eenige door Ons aan te wijzen, al dan niet op gezag
„van het plaatselijk bestuur gehouden, beurs; of

„d. het bedrijf der naamlooze vennootschap is of mede is het
„opnemen van gelden van derden, dan wel de naamlooze ven-
„nootschap het verzekeringsbedrijf uitoefent.”

en bovendien aan art. 42 toe te voegen een derde lid, luidende:

„In de balans eener naamlooze vennootschap, als bedoeld bij
„artikel 42c, worden als afzonderlijke posten vermeld:

„a. de kas en de onmiddellijk opeisbare vorderingen op
„banken, kassiers en giro-instellingen;

„b. de deelnemingen in andere ondernemingen en de vorde-
„ringen op ondernemingen, waarin is deelgenomen;

„c. de fondsen, welke zijn opgenomen in de prijscourant van
„eene beurs, als bedoeld bij artikel 42c, onder c, voor zoover het
„bezit daarvan niet oplevert deelneming in andere onder-
„nemingen;

„d. de fondsen, welke niet zijn opgenomen in de prijscourant
„van eene beurs, als bedoeld bij artikel 42c, onder c, voor zoover
„het bezit daarvan niet oplevert deelneming in andere onder-
„nemingen;

„e. de vorderingen, voor zoover niet vallende onder a en b;
„f. de roerende zaken in bewerking of voor bewerking of ver-
„handeling bestemd;

„g. de onroerende zaken, de werktuigen en toestellen met hun
„toebehooren en de gereedschappen;

„h. de onlichamelijke zaken, voor zoover niet in dit artikel
„uit anderen hoofde daarvan afzonderlijke vermelding wordt
„verlangd;

„i. het tegoed aan inkomsten, vervallende in volgende jaren;
„j. de kosten en verliezen, welke naar het volgende boekjaar
„worden overgebracht;

„k. het niet gestorte gedeelte van het geplaatste kapitaal.”

Dit voorstel zal wellicht eenige verbazing wekken. Immers het
is tweeledig. Eenerzijds wordt voor bepaalde categorieën van
naamlooze vennootschappen de publicatieverplichting opgehe-
ven, maar anderzijds wordt voor de overige vennootschappen
de publicatiedwang in zoverre verscherpt, dat bepaalde eischen
worden gesteld, waaraan de te publiceeren balans zal hebben te
voldoen. Over het algemeen zal men, gezien de oppositie, die de
commissie heeft doen geboren worden, van haar uitsluitend een
voorstel tot verzachting van het publicatievoorschrift hebben

verwacht en niet een tot verscherping. Het blijkt dan ook dat in den boezem der commissie zelve juist om deze reden bij enkele leden bezwaar heeft bestaan onder haar taak ook een wijziging van art. 42 te begrijpen. Toch is deze verrassing niet volkomen, daar reeds de toespraak van den Minister, waarmede hij de commissie in September l.l. installeerde, en het antwoord daarop van haren voorzitter, er op wezen, dat een streven bestond naar een nadere preciseering omtrent de inrichting der jaarstukken.

De voor art. 42c. ontworpen tekst blijkt een compromis te zijn. In de commissie bleek namelijk tussehen de leden een groot verschil van gevoelen te bestaan omtrent het beginsel der publicatie.

Er waren leden, die meenden dat er voor den wetgever geen enkel motief kan zijn om juist voor naamlooze vennootschappen publicatie van jaarstukken voor te schrijven. In hun gedachten-gang staat de N.V. met ieder ander koopman op één lijn.

Diametraal daartegenover stond de opvatting van die leden, die in het wezen der N.V. een grond zien voor het opleggen der publicatieverplichting; voor deze leden is het begrip rechtspersoon verbonden aan de gedachte der openbaarheid, of, zooals het ook wel eens uitgedrukt is, de publicatie is voor hen de prijs, dien zij voor de beperkte aansprakelijkheid willen doen betalen. Het spreekt vanzelf, dat de aanhangers dezer leer nimmer voor eenige N.V. een vrijstelling van publicatieplicht kunnen toestaan zonder hun beginsel prijs te geven. Deze opvatting heeft iets axiomatisch, doordat zij niet allereerst vraagt, te wier behoefte de publicatie strekt. Merkwaardig is het dan ook, dat hare aanhangers in de commissie, na hun beginsel te hebben vooropgesteld, het criterium voor den publicatie plicht zijn gaan zoeken in de vraag, of de door de vennootschap uitgegeven waarden (aandeelen of obligaties) „door den fondsenhandel worden geraakt”, hetgeen mij inconsequent lijkt.

Een derde groep leden zocht den rechtsgrond voor de verplichting tot openlegging der jaarstukken niet in den enkelen rechtsvorm der N.V. — in zooverre was zij het dus eens met de eerste groep — maar in de bescherming van het publiek. Indien de N.V. een beroep doet op het algemeene vertrouwen, hetzij doordat zij zich ter verkrijging van hare middelen tot het publiek richt (aandeelen of obligaties met beursnotering), hetzij doordat haar bedrijf zulks meebrengt (bankbedrijf, assurantie), dan behoort het publiek door de publicatie te worden beschermd. Door één lid der commissie is evenwel terecht opgemerkt, dat in deze opvatting de openbaarmaking niet alleen voor de N.V. moet geregeld worden. Immers wordt het beroep op het publiek vertrouwen rechtsnoer, dan dienen evenzeer als een N.V., b.v. een commanditaire vennootschap, wier waarden in de officieele beursnotering zijn opgenomen, en een vennootschap onder firma, die het bankiersbedrijf uitoefent, aan publicatie te worden onderworpen. In dezen gedachtengang zouden dus de bepalingen omtrent publicatie haar plaats behooren te vinden niet in de afdeeling van het Wetboek van Koophandel, die over de naamlooze vennootschap handelt, maar in een wet, die den openbaren handel in fondsen regelt, en in bijzondere wetten op bepaalde bedrijven, voorzoover de publicatieplicht aan het uitoefenen dier bedrijven wordt verbonden. De overgrootte meerderheid der commissie gaf evenwel de voorkeur aan een wellicht spoedig te verwezenlijken partieele regeling der publicatie alleen voor naamlooze vennootschappen boven de door haar volkomen onzeker geachte kans op het tot stand komen eener systematische regeling in een beurswet of bijzondere bedrijfswetten.

In den voor een nieuw artikel 42c voorgestelden tekst is de invloed van elk der beide laatste groepen te herkennen. Het beginsel van de bescherming van het publiek leidde tot de onderdeelen sub. c en d; de gedachte van de publicatie door

naamlooze vennootschappen, in wier waarden handel plaats vindt, gaf tenslotte het aanzijn aan de onderdeelen sub. a en b. Daar de bovengenoemde tweede groep in alle waarden aan toonderhandel mogelijk achtte, moest voor haar de aanwezigheid van zoodanige waarden reeds den publicatieplicht doen ontstaan, terwijl de andere groep slechts een verplichting tot openbaarmaking wilde scheppen, wanneer voor dat toonderpapier inderdaad door middel van opneming in een beursnotering het publieke vertrouwen werd gevraagd. Daar men in de commissie tot elkander wenschte te komen, heeft een regeling als sub. a en b vervat tenslotte een meerderheid gevonden, met dien verstande, dat de commissie als maximum aannam een bedrag van f 100.000. De Minister meende niet zoover te kunnen gaan, zoodat in het wetsontwerp als limiet een bedrag van f 50.000 werd gesteld. Dit is het eenige punt van belang, waarop de Minister van het advies der commissie is afgeweken.

Wat nu het tweede deel van het ontwerp betreft, door hun voorstel om in art. 42 een zekere minimale specificatie van balansposten voor te schrijven, bevestigen Minister en commissie thans het inzicht van het Bestuur van het *Nederlandsch Instituut van Accountants*, dat bij de behandeling van het wetsontwerp in 1927 reeds een dergelijke specificatie in overweging gaf. De door dit Bestuur aanbevolen redactie belichaamd in een amendement—*van den Tempel* werd evenwel destijds door de Tweede Kamer verworpen.

Het thans aanhangig wetsontwerp bedoelt slechts een minimum eisch voor specificatie te stellen. Een naamlooze vennootschap heeft de vrijheid haar balans in meerdere posten te splitsen; zij mag echter in geen geval posten behoorend tot de verschillende in het ontwerp genoemde rubrieken samentrekken.

Voorts vestigt de commissie er de aandacht op, dat ingevolge de artt. 42 en 42c de balans moet worden gepubliceerd in den vorm, waarin zij door de algemeene vergadering is vastgesteld. Eenige verkorting is niet geoorloofd. Voor het geval, dat men niettemin het publiek niet wil laten kennismaken van al hetgeen men de aandeelhouders wel wil mededeelen, doet de commissie het volgende middel aan de hand. Men publiceere een balans, die voor de wet voldoende is; nadere informatics of specificaties voor de aandeelhouders bestemd, neme men op in het verslag (art. 49 nieuw), dat immers niet zooals balans, winst- en verliesrekening of toelichting voor het publiek ter inzage behoeft te worden gelegd.

Het is belangwekkend, dat het ontwerp alleen eischt een specificatie van actiefposten, niet van passiefposten. Hier bestaat een tegenstelling met de redactie-*Instituut*, waarin ook een afzonderlijke vermelding van de passiva werd verlangd, namelijk van het bedrag van het geplaatste en van het gestorte kapitaal, van de reserves en van de onverdeelde winst, de waarde of het bedrag van de verplichtingen tegenover derden en het saldo. De commissie meende evenwel, dat het gestelde doel, bescherming van het publiek, voldoende bereikt wordt door alleen voor de actiefzijde voorschriften te geven en oordeelde, dat veilig kan worden aangenomen, dat het belang der vennootschap haar, ook zonder wettelijk voorschrift, aanleiding zal geven voor een voldoende splitsing van de posten aan de passiefzijde zorg te dragen. Blijkbaar is de commissie tevreden, indien het publiek, kennismakende van de specificatie der activa en wetend de grootte van het aandeelenkapitaal, zich een voorstelling ervan kan maken, hoe groot het vermogen op zijn minst zal zijn. Wellicht heeft zij der vennootschap de mogelijkheid niet willen ontlenen zelf te beoordeelen, in hoeverre zij in de creditzijde der te publiceren balans stille reserves wil opnemen. Hiertoe laat, volgens een reeds gemaakte opmerking, de redactie van het eerste lid van art. 42 ruimte, door uitsluitend ten aanzien van de onroerende en roerende zaken en niet ten aanzien

der passiva een toelichting betreffende de waardeering te vorderen. Men kan dan ook den „enkelen leden” der commissie gereedelijk toegeven, dat door de regeling van het ontwerp aan buitenstaanders over het algemeen toch niet een „juist inzicht in den gang van zaken en de werkelijke kracht van de onderneming” wordt gegeven, maar voelt zich geneigd hun te antwoorden, dat het verschaffen van *dit* inzicht ook nimmer het doel der publicatie kan zijn, waarmede immers slechts bescherming, aantooning van een minimum vermogen, beoogd wordt.

Van practisch belang is tenslotte nog de voorgestelde overgangsbepaling:

„Ten aanzien van de naamlooze vennootschappen, opgericht vóór de inwerkingtreding dezer wet, vindt het artikel 42c, voor zoover het de verplichting tot nederlegging van de daar genoemde stukken verbindt aan het in dat artikel onder a bedoelde, eerst toepassing na vijf jaar te rekenen van die inwerkingtreding.

„Als schuldbrieven aan toonder en certificaten van schuldbrieven, bedoeld onder b van het artikel 42c, komen niet in aanmerking schuldbrieven en certificaten, uitgegeven vóór de inwerkingtreding dezer wet.”

Een en ander komt dus hierop neer. Een N.V. verkeerende in de gevallen *c* en *d* is verplicht voor het eerst haar jaarstukken, die betrekking hebben op een op of na 1 April 1929 aangevangen boekjaar, overeenkomstig de nieuwe wet te publiceren, zulks krachtens de reeds bestaande bepaling van art. XIV der wijzigingswet. Evenzoo is de positie van een in het geval *b* verkerende N.V., indien op of na 1 April 1929 obligaties aan toonder (resp. toonder-certificaten van obligaties) uitgegeven worden. Evenwel is een N.V. in de toekomst nimmer tot publicatie verplicht uit hoofde van een uitgifte van toonderobligaties of certificaten vóór 1 April 1929. De commissie achtte het namelijk billijk aan een zoodanige uitgifte invloed op den publicatieplicht te onthouden, daar de vennootschap schuldenares het niet steeds in hare macht zal hebben haar uitstaande obligaties in te trekken ten einde niet te vallen onder het thans in te voeren indertijd bij de uitgifte niet voorzienbare publicatievoorschrift. Tenslotte zullen de vóór 1 April 1929 opgerichte vennootschappen wegens het sub. *a* bedoelde eerst tot publicatie verplicht worden voor de op of na 1 April 1934 vast te stellen jaarstukken. De Commissie heeft haar namelijk ruimschoots in de gelegenheid willen stellen door wijziging harer statuten desgewenscht aan de openbaarmaking te ontkomen.

Mr. E. A. HOFMAN

UIT DE FINANCIËELE HUISHOUDING DER OVERHEID

Red.: J. H. TEXTOR

III

Centralisatie van kasbeheer en administratie

Op de op 18 en 19 December j.l. te Amsterdam gehouden Efficiency-dagen, georganiseerd door het Nederlandsch Instituut voor Efficiency en het Nederlandsch Instituut voor Documentatie en Registratuur, werd o.m. een referaat gehouden door den heer H. Kcegstra, Directeur van het Girokantoor der Gemeente Amsterdam, over het onderwerp: „Iets omtrent de practijk van de administratie bij centralisatie van kasvoering door gemeenten”.

Daarin was merkwaardig hetgeen de spreker opmerkte omtrent de mogelijke nog aan te brengen vereenvoudigingen in de administratie van het Girokantoor der gemeente Amsterdam, n.l. door de toepassing van machinale hulpmiddelen tot het uiterste door te voeren.

In de eerste plaats kunnen de bladen in de bestaande giro-chèqueboekjes worden vervangen door ponskaartenpapier, waardoor het weer mogelijk wordt om deze ponskaarten-chèques aan de betrokken rekeninghouders uit te reiken niet alleen met opdruk van naam, letter en nummer van den rekeninghouder, doch tevens met het „ingeponste” rekeningnummer. Door deze handelwijze wordt het voordeel bereikt, dat de bij het giro-kantoor binnenkomende chèques automatisch kunnen worden gesorteerd, in plaats van dat dit met de hand moet geschieden.

Nadat de ponskaarten-chèques daarna van de overige vereischte ponsgaten (voor het bedrag enz.) zijn voorzien, kan de verdere administratieve bewerking met Hollerith-machines plaats vinden.

De moeilijkheid bestaat dan echter, om aan den begunstigde een, voor hem leesbare, gespecificeerde creditnota te verstrekken.

Men zou deze moeilijkheid kunnen oplossen, door hem een duplicaat-ponskaarten-chèque te geven, vervaardigd door een duplicer-ponsmachine. Maar alle bijkomstige schriftelijke mededeelingen van den debiteur aan den crediteur zouden dan toch moeten worden overgeschreven, waarbij alle, aan overschrijfwerk verbonden, bezwaren blijven bestaan.

Wanneer ook dit copieerwerk, zoo zeide de referent, op een absoluut feillooze en weinig kostbare machinale wijze zou kunnen geschieden, dan zou alle administratieve arbeid, welke het giroverkeer, dus het centrale kasbeheer vereischt, met snelwerkende machines kunnen worden verricht. Met weinig kosten zou het werk op een voorbeeldige wijze kunnen worden gedaan, terwijl de rekeninghouders dan alle voordeelen, welke het centrale kasbeheer meebrengt, deelachtig zouden worden.

Er zou zijn — het waren efficiency-dagen waarop dit werd gezegd — een minimum inspanning en een maximum nuttig effect.

De referent wees er dan op, dat het mogelijk is de ponskaarten-giro-chèques oogenblikkelijk en op goedkope wijze fotografisch te copiëren op een papierband en wel zoodanig dat de foto een nauwkeurige, met het bloote oog leesbare copie is van de oorspronkelijke giro-chèque, en dat dus ook alle bijkomstige schriftelijke mededeelingen aan den crediteur goed kunnen worden gelezen.

Hierbij wordt principieel dezelfde fotografische methode toegepast — echter meer vervolmaakt — als die, welke bij groote banken reeds bekend is.

Alle administratief werk wordt dan teruggebracht tot cijfermatig werk met elektrische ponskaarten-machines en alle schrijfwerk tot fotografisch copiëren.

Wij maken van het bovenstaande melding, omdat er uit blijkt, dat ook bij overheidsbedrijven hoe langer hoe meer gestreefd wordt naar de toepassing van efficiënte werkmethoden, en dat dit niet alleen meer bij particuliere ondernemers het geval is.

De in het T.O.P.A. boek aangehaalde voorbeelden zijn trouwens even zoo vele bewijzen voor het feit, dat in de laatste jaren reeds veel is bereikt.

Een der aanwezigen stelde den inleider nog de vraag, of hij van meening was, dat het centrale kasbeheer — afgezien van de overige, aan het giro-verkeer verbonden voordeelen — in het algemeen, dus met inbegrip van de door de rekeninghouders zelf te voeren administratie, een besparing in kosten ten gevolge heeft.